

prikazi–recenzije

Book Reviews–Recensions

Mariateresa Fumagalli Beonio Brocchieri — Massimo Parodi, *Povijest srednjovjekovne filozofije. Od Boetija do Wycliffea*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2013, 523 str.

Povijest filozofije srednjega vijeka navedenih autora u prijevodu Stjepana Kušara zasigurno će privući pažnju širokoga broja čitatelja, koliko rasponom obrađene tematike, toliko i zanimljivim pristupom. Nesumnjivo, ovo djelo predstavlja vrijedan prilog proučavanju filozofijske i teologijske misli u rasponu od VI. od XIV. stoljeća, osobito vrijedno i prijeko potrebno upravo hrvatskomu jezičnom području. Nadalje, zastupljenost raznih tema s područja filozofije i teologije te razvoja znanstvenih, političkih i kulturoloških pitanja ili tema, smještenih u kontekst vremena i društvenih promjena, poslužit će i profesorima i studentima filozofije, teologije, povijesti pa i drugih interesnih područja. Štoviše, spretno kombiniranje izvornih tekstova srednjovjekovnih autora i upozorenja na suvremena istraživanja i stručnjake nezamjenjiva je vrijednost dubljih studija.

Djelo je podijeljeno u tri dijela kojima prethode *Predgovor hrvatskomu izdanju* (Stjepan Kušar) te *Uvod* autora djela, nakon kojih slijede *Bibliografija*, *Bibliografija na hrvatskom jeziku*, *Kazalo imena* te *Rječnik latinskih izraza*. Treba istaknuti da u netom spomenutome *Uvodu* u djelo autori jasno preciziraju izvore na kojima su temeljili svoj rad, metodološke odabire, probleme s kojima se istraživači susreću, pitanja koja ostaju otvorena te način odabira obrađene tematike. Žele ostati znanstveno

neutralni i transparentni pri prikazivanju povijesti filozofije u zapadnome srednjem vijeku, u latinskome svijetu obilježenom utjecajem arapske filozofijske kulture i filozofijske kulture židovskih škola.

Prvi dio djela, naslovljen *Od Boetija do godine tisućite*, podijeljen je na sedam poglavlja: Boetije i njegovo doba, Enciklopedije i filozofska kultura, Kultura visokoga srednjeg vijeka i monaštvo, Politička misao visokoga srednjeg vijeka, Karolinška renesansa, Vrijeme Ivana Škota Eriugene te Škola u Auxerreu i X. stoljeće.

U drugome dijelu, *Jedanaesto i dvanaesto stoljeće*, nalazi se devet poglavlja: Kontinuiteti i prekidi između X. i XI. stoljeća, Filozofija i teologija u XI. stoljeću, Anselmo Canterburyjski, Abélardove godine, Preporod: neki vidici kulture XII. stoljeća, Politička misao u XI. i XII. stoljeću, Nove spoznaje i novi prijevodi, Škola u Chartresu i Od svete stranice k novim teologijama.

Treći dio nosi naslov *Trinaesto i četrnaesto stoljeće*, a podijeljen je na četrnaest poglavlja: Školske institucije i metode u XIII. stoljeću, Nove enciklopedije, Bonaventura i franjevačka filozofija, Albertova i Tomina škola, Posebni jezici: logika, medicina i matematika, Znanost i utopija u Oxfordskoj školi, Filozofi na filozofskom fakultetu i Averroes, Posljednja desetljeća XIII. stoljeća, »Put« Ivana Dunska Škota, Godine Vilima Ockhama, Velike promjene u političkoj misli, Filozofske rasprave između 1320. i 1350., Filozofija prirode i razvitak znanstvene misli te Reforma Johna Wycliffea, oxfordskog profesora.

Kroz brojna podpoglavlja unutar netom iznesene strukture, autori na zanimljiv i sustavan način u širokome i teorijskim promišljanjima šarolikome vremenskom kontekstu obuhvaćaju najvažnije periode razvoja srednjovjekovne filozofijske misli, stvarajući tako jasan

uvid i pregled. Spretno povezujući značajke i osnovne odrednice razvoja povijesno–društvenoga konteksta, stvaraju jasnu i sustavnu sliku razvoja kulture i znanosti te isprepletenosti razvoja društva, školstva, politike itd. s filozofijskom i teološkom mišlju koja je u temeljima razvoja kulture Zapada. Istovremeno, uspješno izbjegavši stvaranje hijerarhije autora i problema, a navodeći najvažnije mislioce, njihova djela i misli, autori na zanimljiv način uspijevaju prikazati radanje i razvoj raznih tema i pitanja srednjovjekovne filozofije i teologije, od onih manje do onih više raspravljanih.

Treba ukratko dodati da se dodatno značenje ovoga djela za hrvatsko jezično područje nalazi u specifičnostima hrvatskoga prijevoda. Riječ je o navođenju latinskih stručnih termina s potrebnim objašnjenjima uz prijevod s talijanskoga jezika ili hrvatske terminologije uz latinsku terminologiju, kao i o prevodenju navođenih naslova djela na hrvatski jezik. Nedvojbeno je da je to koristan doprinos preciziranju filozofijske terminologije na hrvatskome području, ali i veliko bogatstvo za sve one koji se tek upoznaju s razvojem filozofije i teologije srednjega vijeka.

Ovo djelo predstavlja prijeko potreban priručnik svakomu stručnjaku na području filozofije i teologije i onima koji se to tek spremaju postati, kao poticaj i pomoć pri istraživanjima brojnih nezaobilaznih pitanja i teorijskih interesa srednjovjekovne filozofijske misli. K tome, nezamjenjiva je literatura puno širem krugu interesenata kao dobar prikaz raznih tema, autora i elemenata razvoja povijesno–kulturoloških dimenzija i elemenata u temeljima zapadne kulture.

Ivana Pavla Novina

Ivan Fuček, *Ispovjednik i pokornik (moralno–duhovni aspekti)*, Porečka i Pulska biskupija, Josip Turčinović d.o.o.–Pazin, Poreč — Pazin, 2014, 403 str.

Dugogodišnji profesor moralne teologije na Filozofsko–teološkome institutu Družbe Isusove u Zagrebu, a zatim na Papinskome sveučilištu Gregorijana u Rimu, isusovac Ivan Fuček objavio je knjigu pod gornjim naslovom na poticaj porečkoga i pulskoga biskupa Dražena Kutleše. Djelo je zapravo zbirka autorovih već objavljenih radova, namijenjeno ispovjednicima i ostalim vjernicima za lakše rješavanje težih moralnih pitanja. Knjiga se satoji od dvaju opsežnih dijelova.

Prvi dio nosi naslov *Neka konkretna pitanja i odgovori iz suvremenoga života* te sadrži Fučekovih 97 odgovora na razna moralna pitanja koja su mu postavljale mnoge osobe (godinama su objavljivani uglavnom u *Glasniku Srca Isusova i Marijina*). Na brojne teškoće savjesti pisac odgovara na temelju dugogodišnjega teološkog studija, profesorskih predavanja i svećeničkoga iskustva. Odgovarao je ne samo pojedinim osobama suočenim s raznolikim problemima njihove savjesti, nego i kao teolog na sudu za unutarnje područje Svete Stolice (Apostolska pokorničarna) i kao teolog Bioetičkoga centra Katoličkoga sveučilišta Italije. Pitanja su životna, a odgovori izravni i obrazloženi. »Čovjek se treba suočiti često i s teškim moralnim dilemama — što učiniti u konkretnoj situaciji, kako se ponašati, što odlučiti? Prema uzrastu, dobi i različitim životnim okolnostima postavljaju se pitanja, a odgovore nije uvijek lako naći« (iz predgovora D. Kutleše). Obradeni su moralno–duhovno vidici s područja vjere, bioetike, bračnoga morala, odgoja, života mladih, međuljudskih odnosa itd.